

یادداشت

راهکارهای نجات پتروشیمی

اکبر ترکان

■ اطلاعات موجود در صنعت نفت کشور نشان می‌دهد که ذخایر گازی ایران از نظر ارزش حرارتی بیشتر از ذخایر نفتی است و بر اساس آمار اعلام شده ذخایر هیدروکربور مایع کشور (نفت خام، مینمات گازی، پروپان و بوتان) بالغ بر ۱۲۸ میلیارد بشکه و ذخایر گازی (متان و اتان) با همین محاسبه بیش از ۱۷۵ میلیارد بشکه است. از آنجایی که امروزه نفت دیگر نه به عنوان یک ماده سوختی، بلکه به عنوان بزرگ‌ترین ماده اولیه جهان مورد استفاده قرار می‌گیرد، باید نوع نگاه به گاز هم تغییر پیدا کرده و آن را صرفا یک ماده سوختی نبینیم. امروزه گاز می‌تواند پایه صنعت و تولید کشور قرار بگیرد و نقش بسزایی در رشد اقتصادی و افزایش میزان صادرات غیر نفتی کشور داشته باشد. شعار «گاز محور توسعه» نیز بر همین نکته تأکید دارد که اهمیت این ماده نه به لحاظ تولید انرژی بلکه به لحاظ قرار گرفتن در زمره یکی از بزرگ‌ترین مواد اولیه جهان و تبدیل شدن به پایه توسعه صنعت و تولید در کشورهاست. با توجه به اهمیت و جایگاه گاز در توسعه اقتصادی کشورها چا دارد که ما نیز صنعتی بر پایه گاز بنا کرده و به دنبال ایجاد ارزش افزوده بیشتر باشیم. باید در نظر داشته باشیم که صنعتی شدن کشور شامل چند محور است که صنایع مزیت‌داری همچون صنایع مرتبط با نفت و گاز، ساخت تجهیزات و ماشین آلات، احداث و توسعه میدان‌های گازی، صنایع انرژی بر (فولاد، آلومینیوم، سرامیک و شیشه) صنایع کانی، فلزی و غیرفلزی از آن جمله هستند. شعار «گاز محور توسعه» با توسعه و ایجاد صنایع مرتبط با گاز محقق خواهد شد. امروزه تبدیل گاز به سایر مواد مورد نیاز زندگی بشر یکی از اولویت‌های کشورهای صنعتی است و در کشورهای دارای ذخایر نفت و گاز، پتروشیمی بر پایه گاز مزیتی است که به‌خوبی از آن بهره‌برداری می‌شود. در واحدهای پتروشیمی به جز گاز از هیدروکربورهای مایع همچون «نتفانتا» استفاده می‌شود که به دلیل قیمت بالا، توان رقابت با گاز طبیعی را ندارد. با توجه به این مهم ایران با در اختیار داشتن ۲۸ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی (معادل ۱۷۵ میلیارد بشکه نفت خام) باید از این نعمت خدادادی برای توسعه صنعت پتروشیمی در کشور نهایت استفاده را کرده و آن را تبدیل به سایر مواد با ارزش افزوده بیشتر کند. تولید محصولات پتروشیمی با استفاده از گاز طبیعی می‌تواند با پایه‌اتان (فراورده‌های همچون اتیلن، انواع اتیلن‌ها...) با بر پایه متان (متانول، اوره، آمونیاک و...) هر دو می‌تواند سودده باشد. گذشته از این، امروزه به واسطه توسعه تکنولوژی امکان تبدیل متان به پروپیلن وجود دارد که یکی از محصولات ارزشمند تولید شده در صنعت پتروشیمی است. توسعه صنعت پتروشیمی بر پایه گاز می‌تواند در تمامی مناطق کشور در دستور کار قرار گیرد چراکه ۵۰ درصد ذخایر گاز کشور در پارس جنوبی و ۵۰ درصد دیگر نیز در استان‌های خراسان، فارس، هرمزگان، ایلام و... قرار دارد. استان فارس به تنهایی دارای میدان‌های گازی خوبی همچون هما، تابناک، شائول و وراوی است که از این حیث می‌توان این استان را استان گازی کشور نامید و با توسعه صنعت گاز در آن و محور قرار دادن داش گاز و صنعت در دانشگاه‌های این استان به دستاوردهای چشمگیری دست پیدا کرد. برای توسعه صنعت پتروشیمی و جذب سرمایه‌گذاری در این حوزه می‌توان ۲۰ درصد از گاز تولیدی در میدان‌ها را برای خوراک پتوشیمی و توسعه این صنعت در همان منطقه اختصاص داد تا شاهد رشد متوازن این صنعت در تمام کشور باشیم. در صورت تحقق این مهم و تخصیص ۲۰ درصد از گاز تولیدی در مناطق به توسعه صنعت پتروشیمی در همان منطقه شاهد ایجاد شیمی شهر در سرخس، ایلام، لامرد، لار، بندر عباس، لاوان، قشم و کیش خواهیم بود. اجرای این طرح می‌تواند فصل نوینی در صنعت پتروشیمی و توسعه اقتصادی کشور باشد چراکه ایجاد شیمی‌شهرها در مناطق مختلف کشور موجب توسعه پایدار، ایجاد اشتغال، رشد اقتصادی کشور، ایجاد ارزش افزوده و افزایش صادرات غیرنفتی خواهد شد.

عدلیه

افزایش میزان برنج‌های وارداتی با سیاست غلط دولتی‌ها

■ مهر: نماینده مردم رشت در مجلس گفت: برنج‌های وارداتی با سیاست غلط وزارت بازرگانی و جهاد کشاورزی در بازار افزایش و آسیب جدی به کشاورزان می‌زند. حسن تائیمی افزود: هر ساله میزان واردات انواع برنج‌های هندی، پاکستانی، بلندی و غیره با سیاست‌های غلط وزارت بازرگانی و وزارت جهاد کشاورزی در بازار بیشتر می‌شود. وی اظهار داشت: به بهانه افزایش قیمت برنج‌های ایرانی، نرخ برنج‌های وارداتی نیز افزایش پیدا می‌کند و به دنبال آن واردات و عرضه در کشور هم بیشتر می‌شود. این سیاست غلط را چه کسی باید پاسخگو باشد. نماینده مردم رشت در پاسخ به جواب یکی ا مسئولان وزارت بازرگانی که اعلام کرده بود، علت افزایش قیمت برنج بیش از چهار هزار تومان به دلیل تقاضای زیاد و عرضه کم است که باید برای رفع این معضل عرضه را افزایش داد، گفت: در آستانه ورود برنج‌های ایرانی به بازار با واردات و عرضه انواع برنج‌های خارجی برای کشاورزان مشکل ایجاد نکند.

شرق، راشل آرمیان: هرچه بیشتر زمان می‌گذرد، اشکالات بسته سیاسی- نظارتی به‌اصطلاح کارشناسی، بیش از پیش نمایان می‌شود. دل‌مان خوش بود به احیای شورای پول و اعتبار - بالاترین نهاد تصمیم‌گیر در حوزه پولی و بانکی - تا از فشارهای بیرونی که تصمیم‌های بانک مرکزی را تحت تأثیر قرار می‌دهد، جلوگیری کند، غافل از آنکه شورای پول و اعتبار با ترکیب دولتی و بخشی‌نگری با اتخاذ تصمیم‌های غیرکارشناسی، خود به معضلات شبکه بانکی دامن می‌زند و از این‌ لحاظ بر بانک مرکزی پیشی گرفته است. اولین تصمیم غیرکارشناسی این شورا، در خصوص نرخ سود بانکی بود که به غوغایی در شبکه بانکی تبدیل شد، اما متأسفانه اعتراض‌ها بر سر نرخ سود ره به جایی نبرد و وزاری عضو شورای پول و اعتبار تحت‌تأثیر حفظ منافع وزار تخته تحت امر خود با افزایش نرخ سود سودهاها موافقت نکردند و در نتیجه نرخ سود تسهیلات نیز افزایش نیافت تا باز هم به بهانه حمایت از تولید، از شبکه دولتی و حتی بانک‌های خصوصی مایه‌بگذارند.

نتیجه این تصمیم آن شد که بازارهای طلا و ارز به دلیل وجود نقدینگی سرگردان، دچار تلاطم شوند و بانک مرکزی هزار و یک راهکار در پیش گیرد و موفق هم نشود. این اتفاقی بود که همگان آن را دیدند و برخی نیز طعم این آن را چشیدند، اما پایدمی که اغلب کارشناسان از آن سخن گفتند و حتی کانون بانک‌های خصوصی نیز در نامه اعتراضی خود به آن اشاره کرد، فرار بانک‌ها از پرداخت تسهیلات بود. به این معنی که اگر بانک‌ها نتوانستند با نرخ‌های موردنظر خود تسهیلات، پرداخت کنند که هیچ و اگر نتوانستند منابع خود را صرف فعالیت‌های جانبی از جمله سرمایه‌گذاری کنند. این اتفاق که آغاز آن با آمدن بانک‌های خصوصی در ابتدای دهه ۸۰ کلید خورد، می‌رود که به مدد تصمیم‌های غیرکارشناسی شورای پول و اعتبار و بانک مرکزی به چالش جدی نظام بانکی تبدیل شود.

ورود بانک‌ها به سرمایه‌گذاری خطرناک است

بانک‌های خصوصی که آمدند برای رقابت با بانک‌های قدرتمند دولتی، با تمایلی توان ظاهر شدند. آنها سعی کردند در قالب مجموعه یا گروه وارد میدان شوند. شرکت سرمایه‌گذاری، لیزینگ، بیمه و... از جمله شرکت‌های زیرمجموعه آنها بود. البته بانک‌های دولتی از این حیث کم نداشتند، زیرا بیشتر چندین شرکت در زیرمجموعه‌های خود تأسیس کرده بودند. اصل ۴۴ قانون اساسی که مطرح شد، واگذاری‌ها هم آغاز شد. بر این اساس، بانک‌های دولتی نیز ملزم شدند شرکت‌های تحت امر خود را به بخش خصوصی واگذار کنند، اما از بخت بد، رکود مانع از آن شد که واگذاری‌ها با شد دنبال شود. برنامه پنجم توسعه هم تأسیس شرکت‌های سرمایه‌گذاری توسط بانک‌های دولتی را ممنوع کرد تا منابع جذب‌شده صرفا در قالب تسهیلات به کار گرفته شوند اما خصوصی‌ها از این قاعده مستثنا هستند. به همین دلیل بیم آن می‌رود بانک‌های خصوصی از میزان پرداخت تسهیلات کم کنند و

ارز ارزان نمی‌شود

شرق: دیروز در بازار ارز ایران قیمت‌های روی سکووی قرار گرفت، دست‌کم در مورد دلار که اوضاع از همین قرار بود و به این ترتیب ارزش هر دلار آمریکا در بازار آزاد دوباره به مرز هزار و ۲۰۰ تومان نزدیک شد. در دوازدهمین روز تیر بانک مرکزی قیمت انواع ارز را تغییر چندانی نداد و ارزش دلار، پوند و یورو در بازار رسمی حداقل نوسان را تجربه کرد. دیروز در شعب بانک ملی هر دلار آمریکا هزار و ۶۴ تومان قیمت داشت و هر پوند انگلیس هم هزار و ۷۱۴ تومان فروش می‌رفت. این در حالی است که در همین روز، هر یورو واحد پول اروپایی هزار و ۵۴۵ ریال قیمت‌گذاری شده بود. با این حال در چهارراه استانبول تهران نرخ‌های ثبت شده روی تابلوی قیمت‌ها اختلاف فاحشی با راقم رسمی داشت. دیروز دلار آمریکا در بازار آزاد هزار و ۱۸۸ تومان به مشتریان فروخته می‌شد؛ یعنی ۱۸ تومان بیشتر از روز شنبه. این در حالی بود که اگر کسی به قصد تبدیل دلار به پول رایج کشور به صراف‌ها مراجعه می‌کرد به ازای هر دلار هزار و ۱۸۰ تومان عایدش می‌شد. از سوی دیگر دلار کلاندا هم در روز مورد بررسی، هزار و ۲۳۰ تومان خریداری می‌شد و هزار و ۲۵۰ تومان فروش می‌رفت. یعنی قیمت فروش نسبت به اولین روز هفته ۱۵ تومان رشد را تجربه کرد. یورو واحد پول اروپایی هم در روز یکشنبه، هزار و ۷۰۰ تومان از مراجعان به صرافی‌ها خریده می‌شد، اما اگر کسی قصد خرید داشت باید به ازای هر یورو هزار و ۷۲۵ تومان پرداخت می‌کرد، یعنی ۲۰ تومان بیشتر از روز شنبه.

پوند انگلیس هم در روز مورد بررسی هزار و ۹۲۰ تومان به فروش می‌رسید اما برای خرید آن مشتری باید هزار و ۹۴۰ تومان هزینه می‌کرد به عبارت دیگر این قیمت نسبت به روز قبل ۲۰ تومان افزایش یافته بود. این شکاف قیمت آزاد و رسمی در حالی در بازار حاکم شده که بانک مرکزی باز هم وعده کنترل قیمت‌ها و کاهش آن را داده است. محمود بهمنی رییس کل بانک مرکزی از تشکیل کمیته ارزی و بر خورد با مد مدیر بانک تجاری و ۱۱ صرافی خبر داده است. به گفته او بانک مرکزی ناچار شد به منظور حفظ دستاوردهای نرخ یکسان ارز، کنترل رشد پایه پولی و بهبود دارایی‌ها، نرخ شکاف ارز را برطرف کند. به گفته بهمنی، استراتژی بانک مرکزی ایجاب می‌کرد که با افزایش یکباره نرخ ارز بر واسطه‌ها و دلالان بازار ارز ظرف چند روز غلبه کند و سپس هر دو نرخ رسمی و آزاد را در جهت سیاست‌های خود تحت کنترل درآورد. به گفته او برخی می‌گفتند که ظرف ۱۴ روز هر دلار ۱۰ تومان بانک مرکزی نرخ ارز را افزایش داده در این صورت اگر بانک مرکزی این کار را می‌کرد واسطه‌ها و دلالان هجوم می‌آوردند. رییس کل بانک مرکزی وعده داده سیر نزولی نرخ ارز در بازار غیررسمی و کاهش شکاف بین قیمت رسمی و آزاد دلار در بازار حاکم شود و به عبارت دیگر قیمت‌ها به مرزهای قبلی بازگردد.

ارز	قیمت(تومان)	تغییر(تومان)
دلار آمریکا	۱۱۸۸	+۱۸
یورو	۱۷۲۵	+۲۰
پوند	۱۹۴۰	+۲۰
دلار کانادا	۱۲۵۰	+۱۵
یکمیدین ژاپن	۱۴۲۰	+۲۰
درهم	۳۲۵	-

اقتصاد

ارزیابی کارشناسان از تاثیر بسته سیاستی بانک مرکزی بر فعالیت شبکه بانکی

بانک‌ها کاسب شدند

م.ح. کیوان: بازیگری در شرق

وام‌گیرنده مشارکت کنند، البته این مشارکت مستقیم نیست و جاشنی قیق‌بری دارد.»

سرمایه‌گذاری تبعات اجتماعی و سیاسی دارد

آرانی که کارشناس اقتصادی است بر توضیحات خود این جملات را نیز می‌افزاید: «بسته سیاسی- نظارتی بانک مرکزی در سال ۹۰ به دلیل اینکه غیرکارشناسی تدوین شده و هیچ‌گونه همخوانی با واقعیت‌های اقتصادی ندارد، بانک‌ها را به سوی سرمایه‌گذاری بیشتر سوق می‌دهد در حالی که محوریت فعالیت بانک‌ها نباید بر سرمایه‌گذاری قرار گیرد، زیرا با این اقدام تبدیل به شرکت سرمایه‌گذاری می‌شوند و دیگر نیازی به بانک نیست. بانک مرکزی برای جلوگیری از ورود

بی‌رویه بانک‌ها در امر سرمایه‌گذاری، سقفی برای بانک‌ها در نظر می‌گیرد، زیرا بانک‌ها قرار است با وجوهی که از مردم جذب می‌کنند، سرمایه‌گذاری کنند. ورود مستقیم به این حوزه بسیار پرخطر و همراه با ریسک است و امکان شکست در سرمایه‌گذاری وجود دارد. بی‌شک سوخت شدن وجوهی که به مردم متعلق است تبعات بسیار منفی‌ای به دنبال خواهد داشت»

حال امکان هدایت وجوه در بانک‌های خصوصی به شرکت‌های سرمایه‌گذاری بیش از پیش احساس می‌شود با وجود آنکه بانک مرکزی برای سرمایه‌گذاری سقف تعیین کرده است. آرانی دلیل این امر را در خلأهای قانونی و نظارتی بانک مرکزی می‌داند. «بانک‌های خصوصی از خلأهای موجود استفاده کرده و فعالیت‌هایی را که نمی‌توانند در قالب عقود مشارکتی انجام دهند از طریق شرکت‌های سرمایه‌گذاری زیرمجموعه خود انجام می‌دهند. حتی در مواردی مشاهده شده که این شرکت‌ها، اقدام به خرید و فروش سهام بانک خودنیز می‌کنند.»

در کنار این گروه از کارشناسان، گروه دیگری قرار دارد که معتقد است، در شرایط رکود بهتر است بانک‌ها در امر سرمایه‌گذاری وارد شوند تا نرخ سرمایه‌گذاری کاهش نیابد. غلامرضا اسلامی‌بیدگلی، کارشناسی است که در گروه دوم قرار می‌گیرد، البته او در گفت‌وگو با شرق می‌گوید: «من توصیه نمی‌کنم بانک‌ها وارد بخش سرمایه‌گذاری شوند، اما اگر بخش خصوصی نیز اقدام به سرمایه‌گذاری نکند، حجم سرمایه‌گذاری مولد کاهش می‌یابد و نرخ سرمایه‌گذاری نیز به تیع آن کم می‌شود. قرار است در سال جاری ۲۵ میلیون شغل ایجاد شود، در صورتی که بانک‌ها نیز وارد سرمایه‌گذاری نشوند نمی‌توان به این هدف دست یافت.»

سرمایه‌گذاری بانک‌ها مولد نیست

با تملی این احوال بانک‌ها همچنان به سرمایه‌گذاری مستقیم مبادرت می‌کنند. اسلامی‌بیدگلی اغلب سرمایه‌گذاری‌هایی که از طریق شرکت‌های زیرمجموعه بانک‌ها انجام می‌شود را سرمایه‌گذاری فیزیکی و مولد نمی‌داند: «بانک‌ها بیشتر ترجیح می‌دهند سهام خریداری کنند برای نمونه سهمی به مبلغ شش تومان فروخته می‌شود در حالی که ارزش واقعی آن ۱۰۰ تومان است، بنابراین بانک‌ها ترجیح می‌دهند از طریق خرید سهام به سود برسند تا اینکه خود را وارد سرمایه‌گذاری مولد کنند»

از گفته‌های اغلب کارشناسان چنین برمی‌آید که بانک‌ها نباید سپرده‌های مردمی را وارد فعالیت‌های پرریسک مانند سرمایه‌گذاری کنند، زیرا امکان سوخت شدن منابع وجود دارد. حتی اسلامی‌بیدگلی نیز با آنکه به دلیل شرایط رکودی و عدم تمایل ورود بخش خصوصی در امر سرمایه‌گذاری، ورود بانک‌ها در این بخش را موثر می‌داند اما آن را توصیه نمی‌کند، زیرا کار اصلی بانک‌ها جذب سپرده و پرداخت تسهیلات به بخش‌های اقتصادی است؛ وظیفه‌ای که تحت تأثیر بسته غیر کارشناسی رنگ می‌یازد.

گرانی هزار تومانی در بازار سکه

شرق: امروز بازارهای جهانی بعد از دو روز تعطیلی دوباره فعال خواهند شد؛ آن هم در شرایطی که هفته گذشته را همزمان با افول بحران یونان با نزول قیمت به پایین‌ترین سطح در ماه‌های گذشته به پایان برداند. همین افت قیمت جهانی طلا هم باعث شد قیمت سکه در بازارهای داخلی کمی آرام بگیرد؛ هرچند که نوسان‌ها به صفر کامل نرسیده است. نتیجه اینکه در دومین روز هفته و دوازدهمین روز تیر قیمت انواع سکه پس از افت محسوس روز شنبه روی شیب بسیار کمی رشد کرد. دیروز ارزش هر سکه بهار آزادی طرح قدیم هزار تومان نسبت به روز شنبه افزایش یافت و از ۴۵۴ هزار به ۴۵۵ هزار تومان رسید. این در حالی است که مشتریان سکه اکثراً بهار جدید هم دیروز هزار تومان بیشتر به ازای هر قطعه هزینه کردند. به این ترتیب سکه بهار آزادی طرح جدید در این روز ۴۳۲ هزار تومان قیمت خورد. در مورد نیم و ربع‌سکه هم وضع بر همین منوال بود، رشد قیمت هر دو نوع از این سکه‌ها در روز گذشته هزار تومان بود. به این ترتیب خریداران نیمسکه دیروز به ازای هر سکه ۲۱۷ هزار تومان هزینه کردند ضمن اینکه هر ربع‌سکه هم در این روز ۱۲۹ هزار تومان قیمت داشت. همچنین قیمت یک مثقال طلای ۱۸ عیار، ۱۹۹ هزار و ۷۰۰ تومان و یک گرم طلای ۱۸ عیار، ۴۲ هزار و ۲۹۰ تونیس با هزار کارشناسان دلیل این وضعیت در بازار را کاهش قیمت جهانی طلا و افزایش نرخ ارز در کشور می‌دانند. محمد کشتی‌آرای، رییس اتحادیه کشوری طلا، جواهرات، نقره، سکه و صراف در همین خصوص می‌گوید: قیمت طلا و سکه نسبت به هفته قبل تغییر چندانی نداشته چون قیمت جهانی طلا کاهش یافته و نرخ ارز در کشور بالا رفته و این دو هم‌دیگر را هم‌پوشانی کرده‌اند، اما در بازار قیمت‌های طلا در صد سال گذشته، سه هزار درصد رشد کرده و قیمت‌های این فلز گرانبها به دلیل تقاضا در چین و هند، دو برابر می‌شود. نکته جالب دیگر اینکه بر اساس گزارش وال‌استریت ژورنال، ظاهراً در صد سال گذشته قیمت جهانی طلا سه هزار درصد رشد کرده است. قیمت هر اونس طلا تا چند دهه ۲۰ دلار و ۶۷ سنت بود، اما در سال ۱۹۳۴ با ۳۵ دلار افزایش یافت. آمریکا با هزار و ۳۰۱ تن، بزرگ‌ترین ذخایر طلای جهان را دارد و به‌دنبال آن آلمان با سه هزار و ۴۱۲ تن، ایتالیا با دو هزار و ۴۵۲ تن، فرانسه با دو هزار و ۴۲۷ تن و چین با سه هزار و ۲۰۰ تن، روسیه با یک هزار و ۵۵۰ تن، روسیه با ۷۷۶ تن، زاین با ۷۶۵ تن و هلند با ۶۷۵ تن قرار دارند. یکی از دلایل قیمتی بودن طلا، کمیاب بودن این فلز و دشواری برای یافتن آن است. استخراج طلا از زمین چالش‌های خاص خود را دارد و بسیار گران است. تولید طلا در سال ۲۰۱۰ به دو هزار و ۵۰۰ تن رسید و انتظار می‌رود تقاضا برای طلا در پنج سال آینده به پنج تن برسد. به گفته ساها موجا، رییس و مدیر اجرایی آلبانین مینرالز، جمعیت ۱۵۴ میلیارد نفری چین و هند، تقاضای قوی برای طلا دارند. وی می‌گوید: تقاضای طلا در چین و هند بر مبنای فرهنگ هندی و چینی، نگرانی‌های تورمی، خرید از سوی بانک‌های مرکزی هند و چین، تمایل به متنوع کردن سرمایه، افزایش ذخایر طلا صنایع افزایش‌یافته، تقاضا برای جواهرات و تقاضای افزایش‌یافته از سوی جمعیت رو به رشد، دو برابر می‌شود.

طلای سکه	قیمت(تومان)	تغییر(تومان)
بهار آزادی طرح قدیم	۴۵۵۰۰۰	+۱۰۰۰
بهار آزادی طرح جدید	۴۳۲۰۰۰	+۱۰۰۰
نیم سکه بهار آزادی	۲۱۷۰۰۰	+۱۰۰۰
ربع سکه بهار آزادی	۱۲۹۰۰۰	+۱۰۰۰
هر مثقال طلای ۱۸ عیار	۱۹۹۴۷۰	+۲۹۸۰
یک گرم طلای ۱۸ عیار	۴۳۲۲۹۰	+۶۵۰

عنوان شاخص	مقدار	تغییر
شاخص کل	۲۴۷۴۳/۷	+۰/۵
شاخص ۳۰ شرکت بزرگ	۱۵۴۸/۶	+۰/۸
شاخص آزاد شناور	۳۱۹۷۴/۲	+۷
شاخص بازار اول	۲۱۱۴۲	+۱/۴
شاخص بازار دوم	۲۸۸۰۸/۶	-۹/۱
شاخص صنعت	۱۹۱۰۱/۷	-۴/۳

خبر

۸۰ درصد قراردادهای کار در خطر دست‌کاری

■ مهر: در سال ۸۸، فرم‌های جدیدی از سوی وزارت کار برای انعقاد قرارداد بین کارگر و کارفرما در اختیار ادارات کار قرار گرفته بود که مورد توجه بنگاه‌ها قرار نگرفت و امروز بخش قابل توجهی از قراردادهای به جای امضا در چارچوب قانون، امضا با شرایط کارفرماست. براساس این گزارش، وزارت کار و امور اجتماعی در سال‌های گذشته طرحی را در کنار پیگیری موضوع اصلاح قانون کار ارایه کرده بود که در قالب آن قرار بود یک‌سری فرم‌های متحدالشکل قرارداد در سراسر کشور مورد استفاده بنگاه‌ها و واحدهای اقتصادی مختلف قرار گیرد. آن‌گونه که در آن مقطع اعلام شده بود، فرم‌های تعریف شده قابلیت ساماندهی قراردادهای و پیگیری تخلفات این بخش را داشته باشد چرا که یک برگ از قراردادهای پس از تنظیم، قرار بود در اختیار ادارات کار، یک برگ کارگر و یک برگ نیز کارفرما قرار گیرد.

ساماندهی قراردادهای

به صورت کلی در فرم‌های ارایه شده در آن مقطع، رعایت مواد قانون کار در زمان انعقاد قرارداد همکاری بین کارگر و کارفرما مورد تأکید واقع شده بود. مقامات ارشد وزارت کار در آن زمان اعلام می‌کردند که به دلیل قراردادی بودن بیش از ۸۰ درصد کارگران کشور، این فرم‌ها می‌تواند بساط قراردادهای سفید امضا را جمع کند. متأسفانه به دلیل عدم اجرایی شدن این قراردادهای جدید در واحدهای مختلف تولیدی و بی‌میلی بنگاه‌ها به این اقدام وزارت کار، کم‌کمآن شلاهد انعقاد قراردادهای سفید امضا یا مهیم و مخدوش هستند و امروز بسیاری از کارفرمایان با سوءاستفاده از شرایط نامتعادل عرضه و تقاضای بازار کار به ادامه این نوع اقدامات دامن می‌زنند.

سوءاستفاده از شرایط

علی دهقان کیا درخصوص انعقاد قراردادهای سفید امضا به دور از چشم قانون و در شرایط بالا بودن تعداد کارجویان در کشور گفت: متأسفانه اینکه قراردادهایی در خارج از چارچوب قانون کار امضا شوند، قابل توجه است و باید گفت این نوع قراردادها امنیت شغلی افراد را هدف قرار می‌دهد. وضعیت مدیره کانون شورا‌های اسلامی کار استان تهران، نامتعادل بودن عرضه و تقاضای نیروی کار را یکی از دلایل عمده سوءاستفاده برخی کارفرمایان در انعقاد قراردادهای سفید امضا و تحمیل شرایط سلیقه‌ای دانست و افزود: در کنار این مشکل، هیات‌های حل اختلاف نیز کار زیادی نمی‌توانند برای نیروی کار انجام دهند.

بالا بودن کارجویان، مشکل اول

دهقان کیاخاطر نشان کرد: افزایش فرصت‌های شغلی در کشور و تقویت ضریب شغلی نیروی کار در بنگاه‌ها و واحدهای مختلف تولیدی کشور تنها راهکار مطمئن و مناسبی است که می‌توان به بهبود و ساماندهی قراردادهای سفید امضا، البته باید گفت که غیرقابل پیگیری بودن قراردادهای موقت از عمده‌ترین ضعف‌های آن است. توسط برخی مجالس‌نیز طی سال گذشته تلاش‌هایی برای تصویب قوانینی در زمینه بهسازی قراردادهای کاری صورت گرفت که در نهایت شورای نمایندگان با چنین اقدامی در بازار کار فعلی کشور مخالفت کردند و نپذیرفتند که قانونی برای ساماندهی قراردادهای تصویب پرسد.

تلاش نافرجام مجلس

عبدالرضا شیخ‌الاسلامی، وزیر کار و امور اجتماعی نیز درخصوص کم‌توجهی کارفرمایان به ساماندهی قراردادهای موقت و تمایل به اعمال سلیقه در این بخش، گفت: تکلیف وزارت کار در این زمینه اجرای قانون است و این موضوع از طریق حوزره واسطه کار وزارتخانه پیگیری می‌شود. وزیر کار اظهار داشت: البته اگر کارگری فکر می‌کند که حق و حقوق وی ضایع می‌شود و در اجرای قانون کار در مورد وی وضعیت صورت می‌گیرد، می‌تواند گزارش کند. در همین حال، مسئولان وزارت کار معتقدند که بیش از ۹۰ درصد سازمان‌ها و دستگاه‌های دولتی تاکنون قرارداد با نیروهای تحت پوشش خود را به صورت مستقیم و برقی فرم‌های پیش‌بینی شده تنظیم می‌کنند و برای اکنون این مهم در بخش خصوصی نیازمند تدوین قوانین جدیدی هستیم.

واریز حقوق به حساب بانکی

اولیسا علی‌بیگی عدم تعادل در عرضه و تقاضای نیروی کار و بالا بودن تعداد متقاضیان ورود به اشتغال را یکی از مهم‌ترین دلایل رواج‌رود برخی سودجویان به انعقاد قراردادهای سفید امضا می‌داند و معتقد است: باید تدابیری اتخاذ شود تا حقوق و مزایای کارگران به حساب بانکی آنان واریز شود، از این‌ طریق امکان احقاق حق کارگر وجود خواهد داشت، چون برای هیات‌های حل اختلاف مدارک مستند قابل ارزیابی است. رییس کانون عالی شورا‌های اسلامی کار کشور اظهار داشت: باید از طریق قانونی جلوی سوءاستفاده از کارگران گرفته شود، چون در حال حاضر بسیاری از پیمانکاران برای جذب نیروی کار با وی قرارداد سفید امضا منعقد می‌کنند تا از این طریق امکان اعتراض و احقاق حق کارگر از بین برود.